



UVOD

Stupanjem na snagu novog Zakona o tržištu kapitala (“Narodne novine”, br. 88/08, 146/08; u daljnjem tekstu: “ZTK”) 1. siječnja 2009., hrvatsko tržište susrelo se s nizom novih pojmova. Tako je uvedena nova definicija financijskog instrumenta kao višeg pojma koji obuhvaća čitav niz različitih instrumenata. ZTK financijske instrumente dijeli u četiri grupe: (1) prenosive vrijednosne papire, (2) instrumente tržišta novca, (3) jedinice u subjektima za zajednička ulaganja, i (4) izvedenice.

Prenosivi vrijednosni papiri su, u prvom redu, obveznice i dionice. Instrumenti tržišta novca su trezorski, komercijalni i blagajnički zapisi, te certifikati o depozitu osim instrumenata plaćanja. Pod jedinicama u subjektima za zajednička ulaganja podrazumijevaju se uglavnom udjeli u različitim vrstama fondova. Konačno, izvedenice ili derivati su takvi financijski instrumenti koji svoju vrijednost izvode iz vrijednosti osnovnih instrumenata. Izvedenice su, primjerice, opcije (engl. options), budućnosnice (engl. futures), unaprijedni ugovori (engl. forward agreements), zamjene (engl. swaps), i drugi.

Svrha ovog poglavlja je na pristupačan način opisati osnovne karakteristike svakog od navedenih financijskih instrumenata.

PRENOSIVI VRIJEDNOSNI PAPIRI

Dužnički vrijednosni papiri

Pod pojmom dužničkog vrijednosnog papira prvenstveno se misli na obveznice. One predstavljaju financijski instrument koji obavezuje izdavatelja da ulagatelju ili donositelju isplati iznos naveden u predmetnoj obveznici s određenom kamatom na dan dospjeća obveznice za naplatu.

U zemljama razvijenog tržišta isplata kamata se vrši dva puta godišnje, te sadrži kamatne kupone. Kamatni kuponi nose osnovne podatke o samoj isplati kamate. U te podatke spadaju oznake serije i broj kupona, visina kamate, datum dospjeća, mjesto, datum i način plaćanja kamata, kao i potpis ovlaštene osobe i pečat emitenta.

Obveznice, za razliku od dionica, ne daju pravo na sudjelovanje u vlasništvu društva i dobiti, ali daju pravo na povrat uložene glavnice uvećane za ugovorenu kamatu u ugovorenom roku. Dakle, osnovna razlika između